

Dan Coman (Rumunsko)

Básník, prozaik, narozen 1975 do rodiny popa, vyrůstal na faře, hrál si na hřbitově, žije v sedmihradské Bystřici a učí na střední podnikatelské škole. Píše brzy ráno, když všichni ještě spí, k tomu potřebuje kávu, cigarety, linkované školní sešity a černou propisku. Říká o sobě, že není ani básník, ani prozaik: „Moje romány vlastně nejsou prózami a moje sbírky neobsahují básně. Píšu knihy jako monolitické stavby, jsou vyrobené z jednoho kusu.“ Debutoval v osmadvaceti letech sbírkou poezie *anul cârțiței galbene* (rok žlutého krtka), která získala několik ocenění za debut, následovaly další tři básnické knihy, plus dvě antologie vlastní poezie a k tomu tři romány. Říká, že prózu začal psát, protože najednou nebyl schopen psát poezii. Ke svým postavám se rád chová tvrdě – jako Lars von Trier.

výběr z poezie přeložila Barbora Krucká

prolog (feat N.C.)

vycházím ze školy a nedlouho předtím, než vejdu do domu
se zastavím na lavičce na cigaretu.
děti ještě nezaplavily trávník,
prach sahá až ke kotníkům,
slunce je ještě dost vysoko,
aby stále bylo cítit teplo ve vlasech.
nohavice džínů nosím ohrnuté. jsem unaven.
ty, kteří se zastaví na kus řeči,
odháním jako mouchy, aniž bych otevřel oči.
kdysi se někdo ustavičně hýbal po mé pravici
kdysi jsem chodíval bez zastavení.
uhasím cigaretu mezi prsty
jako bych si skřípl prsty mezi dveřmi.
otevřu oči. slunce nade mnou
rovná záda, tatáž únava.
zvednu se, vejdu do domu, přišel jsem první
dám si hlt kávy a pak se nakloním
a prudce típnu svou hlavu do popelníku.

říjen

je sedm ráno a je třetího října
a já si zapálil cigaretu
na místě pro mě stále více cizím
je sedm ráno a slunce udělalo první salto
čtvrt jeho světla až až proklouzlo sem,
do kuchyně.
kdyby bylo ještě rychlejší, dorazilo by k tobě dřív než já
právě ti bylo 34 let
těsně jsem předběhl slunce:
moje pohyby jsou rychlejší než jeho,
dorazil jsem první.
ty spíš ve vzdálenosti 500 km a moje mysl
svítí mnohem silněji než slunce
tvoje okno bez záclon, postel, půl polštáře, vlasy, jež zelektrizovaly srdce.
ty spíš a já slyším tvůj hlas.
ty spíš a já zadržím dech, abych tě nevzbudil.
ty spíš a ze čtvrtého patra bistrického paneláku, ti zpívám písničku k narozeninám.
brzy se uložím ke spánku.
ve vzdálenosti 500 km se probudíš,
připravíš si kávu, přečteš bezpočet zpráv.
okolo tebe poroste den a rozzáří tě.
a nikdo se nedozví, že před tímto světlem zazářila pouze moje mysl.

náměsíčná

Neměli jsme moc co na práci (v Sibiu – temno, pantomima německých artistů – pitomost).
Vyšli jsme jeden za druhým, byla nám zima, kouřili jsme a kopali nohama
(most, přes nějž bychom mohli utéct
nikam nevedl). Někdy jsme se smáli,
jindy jsme pokrčili rameny
(jednou
jsme zůstali sami: vlasy ti spadly přes oči
cigareta dohořela až k filtru – nepromluvili jsme).

Teď se ještě ochladilo. Tady, v Bistritz, kde tys nikdy nebyla,
vzduch křupe jako sklo
a spánek pokrývá jen polovinu těla –
druhá půle je vždycky zakrytá peřinou.

Půlnoc. Hlava se zazelenala
svitem obrazovky – poslouchám hudbu od tebe.
Tu a tam přivinu na hrud' pytlík křupek
(jsem osamělý člověk, řekl jsem ti.
osamělí mívají nejlepší sbírku motýlů,
odepsala
jsi mi vzápětí.
jsem kudlanka, jež tančí,
blondatá, sytá Mantis religiosa
jež se právě vrhla do prázdnoty –
chyť mě, ale udělej to co nejpozději).

Skoro tři ráno; nohy mi zmrzly,
hudba končí.

Stále ještě mladý muž kouří v okně obýváku,
sní o ženě, která existuje jen na fotografiích.

Tady, v Bistritz, kam ty se určitě nikdy nedostaneš,
samota skončí rychle:
slunce je sotva půlka, když si zapnu bundu, vyjdu z domu

a vytratím se.

vysoký pták

na jednu stranu, zůstane krása.
fotka s tebou u moře zářící noc co noc
tvář unaveného muže, skloněného nad obrazovkou,
odhánějícího čas od času masařky
i je přivábilo žhavé slunce rumunského pobřeží.
krása zůstane. letní fotka uložená v počítači.
nic skutečného, jen žena velikosti sarančete
vzdalující se po písku.
a obrazovka matně zářící rezavým světlem,
které obklopuje vrásčité čelo,
to vypadá jako zářící nimbus.
na druhou stranu, život. mírné jarní slunce
zahřívající severské město. morálka,
starost o milované, hodiny logiky
na nejskvělejším gymnáziu.

citlivé povahy, láska, úcta a zvyk.
a vysoký pták,
jakýsi mlčenlivý plameňák,
plachtící zdlouha nad tím, jenž se vrací domů
jako nad opuštěnou krajinou.

jsem ten, který nejsem

čtyřicátník vonící ke kávě
bývalý nejlepší střelec Baníku Rebra
cool občankář
diverzant (pessoa naruby)
slušný tlustý chlapeček na koberečku
trhající květiny na okraji propasti

pornopoeta
zpěvák kapely The Toader
spisovatelka Nina Coman & DDD

Diva

přijď blíž a dvoř se mi
projdí se se mnou za ruku po letišti
dostaň mě do televize
vzdělej mě
šukej mě
odpuť mi
cokoliv
jen mě dostaň odtud
Byt vybavený nábytkem z Ikea. Pravidelný sex.
Knihy. Šťastné děti skloněné nad obrazovkami.
Kuřecí stehna v troubě. Třicet pytlů nacpaných rukou popsanými papíry.
Žádné bankovní poplatky, žádné vulgarismy.
Nezávažná sezónní onemocnění.
Do školy a domů, do školy a domů
(zaprášená hrací skříňka, plyšové srdíčko,
filmeček, jak si to jeho holka dělá)
(cokoliv, jen mě dostaň odtud)
Hezké počasí v téhle kuchyni, kde dochází vzduch
(to, co z něj zbylo, ozdobené zažloutlou krajkou,
silně čpící naftalínem a prachem,

se třepotá osaměle nad parapetem).
Pěkné počasí, profesore, jen tak dál.
Ve škole, zatím co žáci píšou test,

vedle sporáku, když čekáš, až se uvaří voda na kávu, nebo v obýváku

u počítače, jedno děcko na klíně, druhé vylezlo na
postel,

když předvádíš Angelu Gheorghiu – jen tak dál.

Bezvadné chování, bez jakéhokoliv kouzla, ale přesné.

Ekvidistance v hodnocení (jak dlouho ještě? pár
let? dva až tři měsíce? zítra?)

Tu a tam nějaký známý vtěsnaný sem namísto reality
vyje s očima zavřenýma bolestí.

Pruh světla tvrdého jako prkno udeří do koberce,
do šálku kávy, do zestárlého kolena.

(okamžitě mě dostaň odtud)

jen ona

snil jsem o motýlu – labradoru
létal na vlastní pěst po ulici Grigoreho Bălana
tam a nazpátek
pokořeně, hlavou dolů

snil jsem o švédských městech

o stařence ždímající slunce jako košili
nad lavorem

snil jsem o d. h., mladé a nečekaně půvabné
poslouchala rádio v domě mých prarodičů
srkala z hrnku horkého mléka

snil jsem o ňadrech menších než kolibřík
o suchých rukou a ohromných pohlavích
jedeněch známých

snil jsem o dni, kdy navždy
skončí potěšení

snil jsem o dítěti hrajícím si v kávové zahradě,

kráčelo zvolna a samo kávovou pěnou šelestící jako suchá tráva

snil jsem o italštině, nějací mladíci ji montovali na stolku z barevných dílků lega

a celou tu dobu, kdy jsem spal a snil,
ona spala tak daleko ode mne
a snila o mně

zapsala si každý sen, co se jí zdál
pak se jí zdál ještě jednou
aby se ujistila, že zaznamenala dočista vše

vždy, když se rozednilo, probudili jsme se každý jinde a začali žít,
chodili jsme do práce, po nákupech,
starali jsme se o ostatní

a venku sněžilo, sníh byl modrý a měkký, plyšový
motýl-labrador létal na vlastní pěst po ulici Grigoreho Bălana
tam a nazpátek,
pokořeně, hlavou dolů

nepoznal nás

potěšení

Nakonec byl rozum silnější než cit:

na konci léta jeho naškrobená vlajka vlála nahoře, až na vrcholu
(my však ještě stále v zákopech házeli na nepřítele vřící vodu a balvany).

Naše strategie selhala: důvěra nevychází ze srdce
a laskavost, již nosíme skrytou pod sakem, děsí
jako nůž se dvěma ostřími (jakápak strategie?
modlitbička před spaním? slepá důvěra v sen? čekání bez konce?).
Odolali jsme mládí, nečekaným chorobám, suchému smutku ze severu.
Nevzrušeně, jako retardovaní, jsme čelili svým porouchaným tělům,
ztěžka, úkosem, se zavřenýma očima,
k druhému přes zuby procezeným
nesrozumitelným slovům
sexu, na nějž jsme nikdy nepovažovali za vhodné se spoléhat

Čelili jsme Bistrici, horku a polední ospalosti,
ale nemohli jsme odolat vlastnímu rozumu,
nadarmo vzdělanému bezsrstému zvířeti.

nedůvěře roky pěstované s čím dál větší starostí a čím dál více potají,
osamělosti, nad jejíž okrajem jsme se skláněli, střídavě
a v nejnevhodnějších chvílích
jako nad betonovou zahradou

a co teď?

dům? děti? obrátit tvář k Pánu?
bolest neustále bušící do kloubů, dokud
nezazáříme?

nezbude nic.

ulož svůj rozum vedle toho mého.
teď, na sklonku léta, naposledy přijde potěšení a osvítlí nás.

pojď se podívat:

moje hlava je skříňka s léky
sterilní a chladné místo
bezpečnostní vykachlíkovaný obdélník
prostrč tam ruku a vezmi si čerstvé prášky
pomohou ti ihned zapomenout

pojď se podívat:

moje hlava je plyšový medvídek
měkký a antialergický
můžeš s ním usnout v náručí
můžeš jej věnovat rodině s miminkem
otři z něj prach, hod' s ním o stěnu, vyhod' ho z
okna
bude tě nehnutě čekat v suché trávě

pojď se podívat:

moje hlava je vycpaný pták
skleněná ryba nad televizí
porcelánová princezna zamčená ve vitríně
zblízka obdivovaná hosty
prasátko, které čeká pod postelí
až jej rozbijí na tisíc kousků

pojď se podívat:

moje hlava je město na severu
samota a ticho, které zasáhnou silněji než nemoc
sborovna nacpaná pitomými, chudými učiteli
opuštěná ulice, stánek s preclíky,
suchý vzduch, který štípe v očích jako vlna

pojď se podívat:

moje hlava je velkolepá kávová zahrada
zapomenutá v truhlíku na balkóně uprostřed zimy
kdy už slunce ztratilo sílu a země již zamrzla

kávová zahrada, nad níž se sníh
chvěje jako slepé kotě zvečera opuštěné u plotu.

pornorostlina

tato předisciplinovaná mysl, a tudíž
vždy o krok před tou mojí,
se za necelých 40 let rozšířila jako houba
do všech ostatních částí těla,
pronikla do šálek na kávu, smáčkla cigarety
v kapsách, má pod přísnou kontrolou
jakýkoliv projev radosti.
velká a prázdná hlava,
naplněná jen chladem a zbavená paměti,
odolali jsme lásce, inteligenci i morálce,
čelili jsme veškerým citům,
talentu i neustálému tlaku ve slabinách,
nyní je má mysl ohromná pornorostlina dozrálá,
přežívá sama od sebe
ve zpusťšeném těle.